

Första läsningen: **1 Sam 3:3b-10,19** (*Tala, Herre, din tjänare hör*)

Hur blir man lärjunge till Gud? Man måste söka *det heligas sfär*, vara redo att ta emot undervisning och utveckla sina egna ofullkomliga föreställningar. Jesu allra första lärjungar var sådana (se dagens evangelium nedan), och sådan var den unge Samuel som sov i helgedomen i Shilo. Lärjungarna gick efter den man som Döparen kallade för *Guds lamm*. ”Var bor du?” undrade de (Joh 1:38). *Offerlamm* hittar man väl i Guds tempel? ”Hur kan Jesus vara ett lamm, och varför skulle det lammet komma från Gud?” Liksom pojken från Israels forntid hörde de Gud tala men insåg det ännu inte.

Andra läsningen: **1 Kor 6:13c-15, 17-20** (*Era kroppar är Kristi lemmar*)

Var rösten som ropade på Samuel (ovan) prästen Elis röst? Nej. Var läraren som de två lärjungarna lyssnade till (se nedan) bara ännu en ny lärare bland andra? Nej, dessa bibliska sökare stod verkligen i *den heliga sfären*, mitt i Guds bostad! Gud möter oss i vår fysiska existens, och det överraskar oss. Paulus ställer de ”frigjorda” kristna i Korinth mot väggen med sin helt konsekventa teologi. Hur kan en kristen förena sig med en *sköka* (prostituerad, v. 15) om hon inser att det är *Kristi lemmar* hon i så fall utlämnar åt en sådan förnedring? Är det bara en abstrakt symbol att den kropp vi har nu ska uppstå och ingå i Guds himmelska rike – eller är vi verkligen **Kristi kropp**, Guds tempel, så att det vi konkret gör med vår kropp, det gör vi med honom som friköpte oss så dyrt, till priset av sin egen död?

Evangelium: **Joh 1:35-42** (*De såg var han bodde och stannade hos honom*)

Vi firade Herrens dop för en vecka sedan och stannar kvar denna söndag i *den heliga sfären* kring Johannes döparen vid Jordan, där Jesus tar emot hans omvändelse-dop och så visar ödmjuk solidaritet med alla som smutsats ner av sina synder.

Döparen kallar Jesus för *Guds lamm* (v. 36; jfr Jes 53:7). Man sökte i Gamla förbundet försoning med Gud genom att offra djur (jfr 2 Mos 12:13 ff), men Jesus är den gåva som **från Guds sida** ”tar bort världens synd” (jfr Joh 1:29; 1 Kor 5:7; 1 Pet 1:19). *Världens synd*: kyrkan var från början menad att bli *universalistisk*. Evangelisten flätar ihop apostlakollegiets ur-grupp: läsaren ska veta namnen på de auktoriteter i vars efterföljd man måste gå om man vill stå i denna sanna lära (själv är han nog en av de två i v. 35, den vars namn inte nämns). Den ledande apostelns särskilda ämbete – att vara ”Klippan” (= Kefas/Petrus; jfr Matt 16:18) – betonas här i evangeliets början liksom i slutet (Joh 21:15 ff). Författaren ger Petrus företräde, liksom han senare låter Petrus träda först in i Jesu grav (Joh 20:3 f). Observera hur han förklarar de hebreiska orden ”rabbi”, ”Messias” och ”Kefas”: hans läsare var tydligen ovana vid hebreiskan. De var hundraprocentiga greker, men många av dem kan dock ha varit diasporajudar.

MÅNDAGEN I ANDRA VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Sam 15:16-23**

(Du skall inte längre vara kung)

Amalekiterna var Israels gamla dödsfiender (2 Mos 17:8-14; 5 Mos 25:17 ff). De ville krossa Guds folk innan det nådde det utlovade landet. De är en bild av *demonerna* som vill hindra oss från att komma till tron, till sakramenten, till himlen. Guds befallning till Saul att Amaleks folk skulle förintas fullständigt (1 Sam 15:3), med allt det ägde, har givetvis endast en *andlig* mening för oss kristna – som när vi vid dopet avsäger oss *djävulen, alla hans gärningar och hela hans väsen*. Saul skulle inte ta byte utan helt avstå från att berika sig. I sitt begär skonade han kungen, de fetaste djuren och de bästa värdesakerna. För att rädda ansiktet offrade han en del av bytet till Gud. Men Gud tar inte emot mutor. Den andliga meningen är: det finns saker vi till 100 % ska ta avstånd ifrån och som inte går ihop med Gudsriket – t.ex. *ockultism*.

Evangelium: **Mark 2:18-22** (*Brudgummen är hos dem*)

Jesus fortsätter att chockera. Endast Gud kan förlåta synder, det hörde vi i fredags. Endast Gud kallas i Gamla testamentet för sitt folks *brudgum* (Hos 2:19f; Jes 54:4-8; 62:4-5; Hes 16:7-14). Nu ser vi Jesus göra anspråk även på det (jfr Ef 5:31 f). *Fasta* har att göra med sorg och smärta. Man fastar för att sona sin skuld (botgöring), samla sig inför en högtid eller ett viktigt beslut. Så fastade Jesus fyrtio dagar i öknen (Matt 4:1 f; Luk 4:1f) och även urkyrkan (Apg 13:2-3; 14:23; jfr Matt 6:16-18 och Luk 2:37). ”Den dagen” (v. 20) då vi enligt Jesus ska fasta syftade kanske redan för Markus och den tidigaste kyrkan på en årlig liturgisk dag (långfredagen). Men vi är ännu inte där. Vi är på ”bröllop”, och ingen vettig människa fastar då. Inga sura miner, tack! Se här *det glada budskapets vår i Galileen*. Jesus jublar, är fri, fruktar inget, kan inte sörja. Allt doftar fräscht som markens liljor. En otyglad optimism dånar genom Jesu tal: ”Vad ska vi med gamla plagg till? Och säckar som spricker! Här ska det bli fest. Gud flyttar in hos sitt folk! Låt alla få känna det!”

Skönt ljuder stegen av dem som bär bud om goda ting (Rom 10:15).

TISDAGEN I ANDRA VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Sam 16:1-13** (*Samuel smorde David och Herrens Ande kom över honom*)

Gud har förkastat Saul som kung. David smörjs till kung medan Saul ännu är vid liv – här är det bäddat för konflikt. Mot all mänsklig förmodan utväljer Gud den minste av bröderna, den som inte ens är närvarande: ingen räknar med honom. Meningen i v. 7 är

central: *Herren ser med andra ögon än människor: människor ser till det yttre, men Herren ser till hjärtat* (jfr Luk 16:15). Vi kan inte bedöma våra medmänniskor på ytan – och mycket mindre avgöra hur Gud ser på dem. Varje gång en biskop eller påve blir vald är det många som är missnöjda. Men Gud brukar överraska oss!

Evangelium: **Mark 2:23-28** (*Sabbaten blev till för människan, inte människan för sabbaten*)

Nyhetsflödet i dåtidens Palestina kunde rapportera ständigt nya skandaluttalanden från Jesus. ”Varför, varför säger han så?” undrade man. ”Vad vill han uppnå?”. **Tredje Guds bud** var och är (liksom omskärelsen) en *fundamental identitetsmarkör* för judar. Budet kringgärdades och skyddades av regler som exempelvis det här, att inte plocka ax på sabbaten. Varje samhälle har grundnormer som anger vem som är ”innanför” och vem som är ”ute”. Normerna tål sällan ifrågasättas. Men Jesus vill ha fram *lagens mening*. Den är medkänsla. Fariseernas vrede når kokpunkten. Vi kan nästan höra hur de ropar:

Jesu argument håller inte! Det han säger handlar ju inte om sabbaten utan om att kung David fick ta av templets skådebröd när han var i nöd (1 Sam 21:1-9). Det är inte samma sak! Han säger att Evjatar var överstepräst då – vet han inte ens att det var Achimelek? Vem tror den där galileen att han är när han jämför sig med kung David? Messias kanske? Eller rentav Människosonen som ska komma på himlens moln (Dan 7:13f)? Tänker han påstå att han är... Gud? Det är väl dit han vill för sabbaten är ju Guds bud! Endast Gud är ”herre över sabbaten” (v. 28). Ska en sådan man få leva?

Fariseerna är inte inställda på dialog. De frågar inte för att förstå. Det vet Jesus.

Han kom till det som var hans, och hans egna tog inte emot honom (Joh 1:11).

ONSDAGEN I ANDRA VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Sam 17:32-33, 37, 40-51** (*David övervann filistéen med slunga och sten*)

Den kända scenen saknas inte i någon barnbibel. Vilken pojkdrom, vilken triumf att vara den lille på skolgården som vinner över den store! En underlig variant av denna berättelse ger äran åt en viss *Elchanan* i stället för David (2 Sam 21:19). *Denna* variant i 1 Krön 20:5 förtydligar att Elchanan dödade Goliats broder Lachmi (!). Det talar för de bibliska redaktörernas trovärdighet att de inte försökte ”rätta till” sådana motsägelser utan lät dem stå oslipade bredvid varandra. Man ville bevara de vördade gamla texterna så raa som möjligt och inte förgripa sig på dem. Observera att berättelsen INTE förespråkar våld. Den centrala meningen är v. 47: *Alla här skall inse att det inte är med svärd och spjut som Herren ger seger*. Davids **tro** är poängen.

Evangelium: **Mark 3:1-6** (*Vad är tillåtet på sabbaten, att rädda liv eller att döda?*)

Tredje Guds bud – om sabbatsvilan – tolkades så att inget ”skördearbete” fick utföras (se läsningen igår). Men *läkarverksamhet* – är det att bryta sabbaten? För Jesus handlar sabbaten inte enbart om vila från arbetet utan om *frihet att göra gott*. Hans motståndare vilar inte heller på denna vilodag! De tar sig friheten att *göra ont* – nämligen att på själva sabbaten bestämma sig för att mörda Jesus! Den där Jesus måste tystas! Korsets konturer anas vid horisonten. Man snickrar redan på det.

Det är svårt att tro att man i allmänhet inte accepterade mänskliga undantag från sabbatsvilan. Jämför Jesu ord i Lukas och Matteus versioner (Luk 14:5; Matt 12:11-12). Men varför gjorde Jesus alls det här just på sabbaten och inte dagen innan – då hade han ju sluppit problem? Verkligen? De närvarande – hårdkokta typer – verkar redan ha bestämt sig. Att *herodianerna* (v. 6) är med (dvs. den högsta överklassens vänner) ger oss en fingervisning. Det fanns iskallt *politiskt* intresse i saken. Makten darrade. Jesus fick inte bli en ny Johannes döparen! (jfr Luk 3:19-20; Mark 6:16).

Herren är med mig. Vad kan människor göra mig (Ps 118:6)?

TORSDAGEN 18 januari – S:T ERIKS DOMKYRKAS INVIGNING

Vi har en katolsk *katedral* i Sverige, en samlings- och utgångspunkt för stiftets verksamhet. Ordet *cathedra* betyder lärosäte. Vår domkyrka nära Medborgarplatsen i Stockholm, vars invigningsfest firas idag, har faktiskt den titeln.

Dagens första läsning, ur profeten Jesajas bok, påminner oss om att vi, som en gång varit ”främlingar” för Gud (genom vår synd och okunskap, v. 6), får känna oss välkomna, ja glädjas i templet: *Mitt hus skall kallas ett bödens hus för alla folk* (v.7): Orden påminner med stort allvar om Jesu rening av templet (Mark 11:17) men också om att vi verkligen ska låta *alla* sorters människor få känna sig hemma där: syndare och helgon flockas kring Herren. Hebreerbrevets ord i andra läsningen vill få oss att stanna upp och liksom patriarken Jakob i öknen inse platsens helighet: *Detta är en plats som väcker bävan, det måste vara Guds boning, här är himlens port.* (1 Mos 28:17). Ja, vissa platser är verkligen helgade och särskilt lämpliga för möten med Gud – Jesu ord i dagens evangelium vill inte relativisera detta utan visa hur vi ska tillbe Gud där: *i ande och sanning* (Joh 4:24) – med tanke på synderskan som Jesus säger dessa ord till menas väl *främst medvetet och uppriktigt*.

Vår domkyrka togs i bruk år 1892 och med sina moderna tillbyggnader rymmer den upp till 600 personer. Där kunde biskop Hubertus 1989 välkomna den helige påven Johannes Paulus II. Kyrkan är en skattkammare av detaljer, som t.ex. taket i den moderna delen av kyrkan, de trattformade ljudskärmarna av mässing. Man kommer att tänka på de vaxkakor som bin gör i sina kupor (förr i tiden – ända tills på 1900-talet – användes bara bivax för

ljus i katolska kyrkor). Flitiga bin gör honung åt oss av markens blommor liksom kyrkans vigda tjänare gör predikningar åt oss av Bibelns böcker. ”Honung ur klippan” (Ps 81:17) vill Gud ge oss. Fira dagen genom att glädja dig över allt som ”utgår ur Guds mun” (Matt 4:4)!

Särskilda läsningar denna dag: Jes 56:1,6-7, alternativt Heb 12:18-19, 22-24; Joh 4:19-24

FREDAGEN I ANDRA VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Sam 24:3-21** (*Jag vill inte räcka ut min hand mot min herre. Han är Herrens smorde*)

Jesus, Guds son, *vakade inte över sin jämlikhet med Gud utan avstod från allt och antog en tjänares gestalt* (Fil 2:6-7). Detta i lydnad mot Faderns vilja. Något liknande kan sägas om David: fast utvald av Gud till kung roffar han inte åt sig kungamakten med våld. Saul sitter på huk och uträttar sina behov i grottan: han kunde lätt huggas ner bakifrån, men David skonar Saul med tanke på den ”vigning” Saul en gång fått av Gud till kung. Han kallar Saul för ”herre” och sig själv en ”ynka loppa” (v. 9, 15). Så lönar David ont med gott, visar godhet mot sin fiende, så som Jesus senare lär (Luk 6:27). Jesus kallas ofta för ”Davids son”. Likheterna är många. Här såg vi en av dem.

Evangelium: **Mark 3:13-19** (*Han kallade till sig några som han hade utvalt*)

Mose gick upp på berget med utvalda män som skulle möta Gud (2 Mos 24:9 f). Jesus gör här likadant. Nu känner han sina anhängare så väl att han kan välja ut ledare bland dem, ombud som får fullmakter att utföra hans predikant- och exorcistarbete. Landet ska befrias från demoni och fyllas av insikt om Gud (jfr Hab 2:14). Patriarken Jakob (också kallad Israel) hade tolv söner som blev till Gudsfolkets tolv stammar. Jesu projekt – **det nya Israel, kyrkan** (*Katolska kyrkans katekes*, nr 877) – skulle också vila på tolv pelare. Att siffran var avgörande ser vi senare när Judas dör – apostlarna måste då genast välja en ny i hans ställe (Apg 1:15 f). Jesus har utan tvivel gett fler detaljerade instruktioner om det nya Gudsfolkets organisation och liv som inte antecknades utan bara levde vidare inom kyrkan (Traditionen). I namnlistan nämns – som alltid – **Simon Petrus** först, urkyrkans odiskutable ledare. Dessutom Jakob (den äldre), Johannes och Andreas, alltså de fyra som har vandrat under längsta tiden med Jesus (Mark 1:16-20). Alla apostlarna, utom Johannes, dog en våldsamt död för tron på Jesus. Alla har de särskilda festdagar under kyrkoåret. Kom ihåg apostlarna! I evigheten ska du med egna ögon få se dem sitta på tolv troner och härska med Kristus (Matt 19:28). Det himmelska Jerusalems tolv grundstenar ska bära deras namn (Upp 21:14).

Förslag till fredagsoffer: Göra något som blir till nytta för kyrkans ansvariga ledare.

LÖRDAGEN I ANDRA VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **2 Sam 1:1-4, 11-12, 17, 19, 23-27** (*Hur har inte hjältarna fallit?*)

Vad vi ser här är Davids mänskliga format: Saul förblir för honom Israels kung, även bortom döden (v. 21), en sann hjälte. David är verkligen en kung enligt Guds sinne, en som inte gläds åt sina rivalers undergång (även om han älskade sin vän Jonatan så var denne man ändå tronarvinge efter Saul och skulle kunna bli Davids fiende!). Moderna tolkningar som vill se Davids och Jonathans relation (v. 26) som "homosexuell" är helt bibelfrämmande och säger mer om vår tid än om texten.

Evangelium: **Mark 3:20-21** (*Hans anhöriga sade: Han är från sina sinnen*)

Markus säger kort att Jesus av sin familj ansågs ha blivit galen (jfr Joh 8:48). Det sägs aldrig att *jungfru Maria* tänkte så (även om hon är med och söker Jesus i Mark 3:31). Hon visste vem Jesus var och led under allt motstånd mot sin son. De onda konflikterna hade redan den gamle *Simeon* förberett henne på (Luk 2:34-35).

Att bli känd som "Messias" eller "profet" var politiskt livsfarligt. Möjligtvis söker familjen efter en utväg att rädda Jesus. Om han förklarades sinnessjuk skulle han lämnas i fred. *David* kom själv undan med det tricket (1 Sam 21:10-15), liksom en gång den helige *Ignatius av Loyola*. Vi vet att en man (som också hette Jesus) gick omkring och ropade i det belägrade Jerusalem på slutet av 60-talet e. Kr. att staden var vigd åt undergång. Han förklarades galen och den diagnosen räddade hans liv. Den heliga staden räddades inte – den galna olycksfågeln fick rätt.

Sjukförklaringen i v. 21 vittnar om brist på tro inom Jesu familj (jfr Joh 7:3-5). Men Jesu släktingar *blev* troende, ja, t.o.m. ledare i urkyrkan, såsom Jakob (den yngre).

Den som gör Guds vilja är min bror och syster och mor (Mark 3:35).
